

Sámi allaskuvla

Sámi University of Applied Sciences

OAHPPOPLÁNA

SÁMEGIELA GEAVAHEAPMI ALMMOLAŠ GULAHALLAMIS 1

15 oahppočuoggá

1. Fága namma

Sámegillii: Sámegeiela geavaheapmi almmolaš gulahallamis 1

Dárogillii: Samisk i offentlig kommunikasjon 1

Engelasgillii: Saami language in official use 1

Suomagillii: Saamen käyttö virallisissa yhteyksissä 1

2. Oppalaš diedut oahpu birra

Oahppoovttadaga koda: SAM 180

Oahppodási: 100

Oahppočuoggát: 15

Galle lohkanbaji: 2

Oahpahusa lágideapmi: Oahppu lea oasseáigeoahppu, mas leat deaivvadeamit, iehčanas bargan ja joavkobarggut deaivvademiid ja logaldallamiid gaskkas. Oassi oahpahasas lágiduvvo nehta bokte.

3. Oahpu gullevašvuohta

Oahppu sáhtá dohkkehuvvot eará prográmmaid doarjjafágan, omd. journalistihka dahje boazodoallooahpu doarjjafágan.

4. Sisabeassangáibádusat

Studeanttain gáibiduvvo oppalaš lohangelbbolašvuohta dahje reálagelbbolašvuohta ja sámegeiella. Sámegeiela gáibádusa sáhtá deavdit čuovvovaš vugiid mielde: Norgga joatkkaskuvllas sámegeiella 1. dahje 2. giellan. Suoma logahagas eatnigielladutkkus dahje guhkes amasgielladutkkus ja Ruota gymnásas eatnigiellan (modersmål 200 čuoggá) dahje odđaigásaš giellan (moderna språk 200-300 čuoggá) dahje vástideaddji sámegeieloahppu doaibmi njuolggadusaid mielde. Sámegeiela gáibádusa sáhtá maid deavdit sámegeiela lohkanbadjeoahpuin (30 oahppočuoggá) dahje vástideaddji oahpuin dahje ceavzit giellageahččaleami maid Sámi allaskuvlla lágida. Jus lea eahpesihkarvuohta man dási gelbbolašvuohta ohccis lea, de ášši ovddiduvvo fágaláš árvvoštallamii ja meannuduvvon dan vuodul. Oahpus leat 20 oahposaji, main vuoruhuvvojit ášahusaid ja organisašuvnnaid bargit, geain lea sámegeiella bargogiellan.

5. Oahpahusgiella

Oahpahus lea davvisámegillii.

6. Sisdoallu

Oahpahusa vuoddojurdda lea olahit sámegeiela gealbbu, mii dárbbášuvvo sámegeiela geavaheapmái almmolaš oktavuodain. Oahpu ulbmil lea ahte studeanttat nagodit lohkat ja čállit sámegeiella almmolaš teavsttaid, heivehit odđa sániid sámegeiella loatnasátnin ja leat dihtomiellalaččat eanetlogugielaid váikkuhusain sámegeiella. Studeanttat galget hárvádit geavahit sámegeiela vuoddogiellan barggustaset.

Oahppu lea jurddašuvvon olbmuid, geat beaivválaččat barget sámegielain ja geavahit sámegiela bargogiellan. Dat heive maid earáide, geat háliidit nannet sámegiela gelbbolašvuodaset.

Čuovvovaš fáttát leat guovddážis oahpahasas:

1. Riektačállin
2. Iežas suorggi fágadoahpagat
3. Gielladikšun
4. Sámegeiella bargogiellan

7. Oahppanjoksosat

Máhttu ja diehtu

- dovdá sámegiela riektačállinprinsihpaid
- máhtta njuovžilit hábmet teavsttaid sámegillii
- lea dihtomielaš eanetlogugielaid váikkuhusain sámegillii
- lea dihtomielaš sámegillii mihtilmas dadjanvugiin

Gálggat

- máhtta geavahit sátnegirjiid, giellaoahppagirjiid, tearbmalisttuid jna. čállima veahkkin
- máhtta geavahit digitála reaidduid, mat leat čállima veahkkin

Oppalaš gelbbolašvuotta

- dovdá almmolaš hálddahušgiela
- nagoda meannudit áššiid sámegillii
- nagoda gulahallat formála vugiiguin sámegillii

8. Oahppan- ja oahpahasvuogit

Oahppan- ja oahpahasvuogit leat logaldallamat, hárjehallamat, bargobájit ja bargobihtáid čoavdin, mat čatnasit studeantta bargodillái, teavsttaid čállin ja lohkan ja digaštallamat.

9. Gáibádušat eksámenii

Studeanttat leat geatnegahtton čuovvut oahpahasu ja joavkobargguid. Fágaoahpaheaddji mearrida beassá go studeanta váldit eksámena vai ii.

10. Eksámen

Eksámena várás studeanttat válljejit bargomáhppii 5-8 teavstta iežaset čállosiid gaskkas, maid oahpu vuodul leat čállán. Fágaoahpaheaddji galgá leat dohkkehan bargguid, maid studeanta vállje máhppii. Máhpa vuodul lágiduvvo 30-minuhtasaš njálmmálaš eksámen, mas studeanta

čilge iežas máhpa ja vástida gažaldagaid dan vuodul. Oahpus addojuvvo okta árvosátni máhpa ja njálmmálaš eksámena vuodul.

Eksámen árvvoštallojuvvo ECTS-vuogádaga mielde, mas buoremus árvosátni lea A ja vuolimus ceavzinárvosátni lea E. Árvosátni F mearkkaša ahte ii leat ceavzán. Muđui čujuhuvvo Sámi allaskuvlla eksámen- ja loahpalašárvvoštallama láhkaásahussii.

11. Privatisttat

Privatisttain ii leat vejolaš váldit dán oahpu, geahča muđui U/A lága § 3-8 (2)

12. Kvalitehtasihkkarastin

Čujuhuvvo SA kvalitehtasihkkarastinvuogádahkii ja dasa makkár vejolašvuodat/geatnegasvuodat studeanttain leat árvvoštallat Sámi allaskuvlla oahppofálaldagaid ja bálvalusaid kvalitehta. Studeantadásis oahppu árvvoštallojuvvo evaluerenčoahkkimis ja studeanttat devdet árvvoštallanskovi oahpu loahpahettiin. Ásahusdásis oahppu árvvoštallojuvvo studeantaárvvoštallamiid, eksámenraporttaid, sensorraporttaid ja fágaraportta vuodul.

13. Lohkanmearri

Aikio, Samuli (1994): Vierissániid heiveheapmi sámegillii. Adjektiivvat. – Tearbmasymposia raporta s. 27 – 33. Dieđut 3/1994. Guovdageaidnu, Sámi instituhtta.

Aikio, Samuli (1994): Oanádusat. – Tearbmasymposia raporta s. 9 – 25. Dieđut 3/1994. Guovdageaidnu, Sámi instituhtta.

Baal, Biret Ánne Bals ja Henriksen, Rávdná Turi (2014): Sámegiela tearbmabarggu vejolašvuodat ja hástalusat. Sámis nr. 17 – 18. S. 26 – 29 (4 s.). Gávdno maiddái neahttasiiddus www.samifaga.org.

Berg, Thor-Magne ja Holmberg, Veikko (1998): Amma mis nie! Giellahárjehusat s. 9 – 82. Idut.

Riektačállinrávvagat s. 40 – 80 <http://www.giella.org/wp-content/uploads/2016/04/Riekta%C4%8D%C3%A1llin%C3%A1vvagat.pdf>. (40 s.)

Guttorm, Vesa & Kemi, Kjell & Helander, Nils Ø. (1993): Muhtun giellagažaldagat. s. 12 – 19. [Guovdageaidnu]: Sámi Oahpahusráđđi. (8 s.)

Helander, Nils Øivind (1992): Hárjehusat s. 7 – 13, 48 – 53. Sámi Áigi. (15 s.)

Helander, Nils Øivind (1994): Suorggádusaid oassi odđa sániid ráhkadeames. – Tearbmasymposia raporta s. 1 – 8. Dieđut 3/1994. Guovdageaidnu, Sámi instituhtta. (8 s.)

Vuolab-Lohi, Káre (2012): Sojahanoahppa. Oahpahusmánngus. Oulu universitehta (69 s.)

Vuolab-Lohi, Káre (2008): Giellagáhttenrávvagat. Oahpahusmánngus (38 s.)

Vuolab-Lohi, Káre (2007): “Máilmmi alladeamos olmmoš” – Sámegeiela giellagáhttema mánggalágan hástalusat. – Jussi Ylikoski ja Ante Aikio (doaim.): Sámit, sánit, sátnehámit. Riepmočála Pekka Sammallahtii miessemánu 21. beaivve 2007 s. 423–429. Suomalais-Ugrilaisen seuran toimituksia= Mémoires de la Société Finno-Ougrienne 253. Helsinki, Suomalais-Ugrilainen Seura (7 s.) http://www.sgr.fi/sust/sust253/sust253_vuolablohi.pdf

Lassin studeanta vállje ovttasráđiid fágaoahpaheddjiin 150 siiddu ovdii lohkašuša, mii ovddida su giellariggodaga ja sátnádančehppodaga.

VEAHKKEGIRJJÁLAŠVUOHTA:

Kåven, Brita, Johan Jernsletten, Ingrid Nordal, John Henrik Eira ja Aage Solbakk (1995): Sámi - dáru sátnegirji. Kárášjohka, Davvi Girji. Stor norsk - samisk ordbok. Dáru - sámi sátnegirji. Kárášjohka, Davvi Girji 2000.

Magga, Tuomas (2004): Dárogeiela preposišuvdnaráhkadusaid jorgaleapmi. – Inger Marie Gaup Eira, Johanna Ijäs ja Ole Henrik Magga (doaim.): Juho-Niillasa 70-jagi beaivái. Sámi dieđalaš áigečála 1/2004 s. 43 – 53. Guovdageaidnu – Romsa, Sámi allaskuvla – Sámi Instituhtta – Romsa universitehta Sámi dutkamiid guovddáš.

Nickel, Klaus Peter ja Sammallahti, Pekka (2011): Nordsamisk grammatikk. Karasjok, Davvi Girji. s. 7–222 (216 s.)

Sammallahti, Pekka (1998): Sátnegoallosteapmi ja čállinvuohki. –Tearbmasymposia raporta s. 35 – 42. Dieđut 3/1994. Guovdageaidnu, Sámi instituhtta.

Vest, Jovvna-Ánde (2005): Sámi synonymat. 2. preanttus. Anár, Sámediggi.

Interneahtta:

<http://site.uit.no/aigecala/callinravvagat/>. Čállinrávvagat. S. 8 – 32 ja 88 – 92.

http://www.giella.org/?page_id=15

<http://www.satni.org>

<http://sanit.oahpa.no>

http://533.davvi.no/ordbok_samnor.php

<http://www.divvun.no>

<http://www.kielikello.fi/index.php> (suomagillii)